

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W POZNANIU

Sytuacja bezrobotnych rodziców samotnie wychowujących dzieci w Wielkopolsce

Opracowanie własne

Poznań, październik 2020 r.

WPROWADZENIE

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przedkłada opracowanie o sytuacji bezrobotnych rodziców samotnie wychowujących dziecko lub dzieci w Wielkopolsce w 2020 r. Opracowanie to zostało przygotowane na podstawie danych statystycznych oraz danych z ankiety przeprowadzonej w powiatowych urzędach pracy Wielkopolski na potrzeby niniejszego dokumentu. Aktualność danych z ankiety jest uzależniona od informacji, jakich udzieliła na swój temat osoba zarejestrowana jako bezrobotna.

W opracowaniu została poruszona tematyka bezrobocia rejestrowanego zarówno wśród osób posiadających przynajmniej jedno dziecko, ale przede wszystkim wśród osób dotkniętych bezrobociem, które samotnie wychowują dzieci. Osoby te niejednokrotnie nie posiadają środków na utrzymanie siebie i rodziny. Kierowanie osób bezrobotnych samotnie wychowujących dzieci np. na szkolenie czy staż bez możliwości udzielenia im pomocy w zapewnieniu opieki nad dzieckiem, może zamykać drogę do wyjścia z bezrobocia. Osoby, które samotnie wychowują dzieci, mają często problem ze znalezieniem pracy w związku z niemożnością zapewnienia im należytej opieki. Właśnie dlatego tak istotna jest pomoc udzielana przez powiatowe urzędy pracy tej grupie osób. Jedną z form jest zwrot kosztów opieki nad dzieckiem poprzez zrefundowanie – po wcześniejszym udokumentowaniu – części kosztów poniesionych w związku z opieką nad dzieckiem lub dziećmi do lat siedmiu.

Ponadto dodatkowym wsparciem dla rodzin mogą być poniższe programy realizowane przez resort odpowiedzialny za politykę społeczną:

- *Rodzina 500 +* - program realizowany od 2016 r., od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę,
- *Dobry start* - świadczenie przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymają świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia,
- *Maluch +* - program wspiera rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów. Beneficjenci programu mogą otrzymać dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki. Celem programu "Maluch+" jest zwiększenie dostępności terytorialnej i finansowej miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów dla wszystkich dzieci, w tym dzieci niepełnosprawnych oraz wymagających szczególnej opieki,
- *Karta Rodziny Dużej* - system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych,

- *Mama 4 +* - przeznaczone dla osób, które ze względu na wychowywanie co najmniej czwórki dzieci nie mogły podjąć pracy zarobkowej lub z niej zrezygnowały, a dziś żyją na granicy ubóstwa, nie mając prawa do świadczeń nawet na minimalnym poziomie,

- *Świadczenia rodzinne* - zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Dane statystyczne WUP Poznań

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec sierpnia 2020 r. w Wielkopolsce wyniosła 3,7 %, a w Polsce 6,1 %. Na koniec sierpnia 2020 r. liczba bezrobotnych w Wielkopolsce wynosiła 60 302 osoby. Natomiast bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia było zarejestrowanych 12 108 osób, co stanowiło 20,1 % ogółu bezrobotnych. Jednocześnie w sierpniu br. w powiatowych urzędach pracy odnotowano napływ do bezrobocia 1 032 osób, w tym 817 kobiet, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż. Ze statystyki wynika również, że 498 osób, w tym 322 kobiety, znalazło zatrudnienie. Porównując te dane z ogółem bezrobotnych w sierpniu br. zarejestrowano 7 099 osób, a 4 354 bezrobotnych wyrejestrowało się z powodu podjęcia pracy.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż., według stanu na **koniec sierpnia 2020 r.**, w porównaniu z tym samym okresem w roku 2019 i 2018:

L.p.	Powiaty	Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia - stan na sierpień 2020 r.			Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia - stan na sierpień 2019 r.			Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia - stan na sierpień 2018 r.		
		Bezrobotni ogółem	w tym: kobiety	% udział bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia ogółem w całej populacji bezrobotnych	Bezrobotni ogółem	w tym: kobiety	% udział bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia ogółem w całej populacji bezrobotnych	Bezrobotni ogółem	w tym: kobiety	% udział bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia ogółem w całej populacji bezrobotnych
1.	chodzieski	321	291	20,5	285	254	23,6	338	294	25,3
2.	czarnkowsko - trzcianecki	352	291	23,7	333	289	26,2	382	337	26,3
3.	gnieźnieński	525	444	22,6	511	446	25,8	757	658	27,8
4.	gostyński	370	329	20,0	356	327	21,4	391	343	22,8
5.	grodziski	244	219	25,8	233	210	28,1	263	235	27,7

6.	jarociński	319	283	22,2	234	212	24,8	262	237	24,6
7.	kaliski	585	502	24,3	521	452	27,5	501	437	24,0
7a.	- powiat ziemski	229	199	27,1	218	191	31,8	206	184	26,0
7b.	- m. Kalisz	356	303	22,8	303	261	25,1	295	253	22,8
8.	kępiński	134	127	20,7	147	139	26,3	156	146	26,3
9.	kolski	295	268	18,7	277	264	22,4	321	295	22,4
10.	koniński	1 484	1 266	21,9	1 329	1 174	24,4	1 673	1 425	25,6
10a.	- powiat ziemski	995	864	23,0	898	804	25,7	1 139	982	27,7
10b.	- m. Konin	489	402	19,9	431	370	22,0	534	443	22,0
11.	kościański	246	215	23,5	239	221	28,1	264	244	28,6
12.	krotoszyński	304	274	21,7	251	230	24,3	280	256	25,0
13.	leszczyński	534	467	26,3	467	414	28,3	522	470	28,0
13a.	- powiat ziemski	223	203	27,6	195	170	32,7	190	174	28,3
13b.	- m. Leszno	311	264	25,4	272	244	25,8	332	296	27,9
14.	międzychodzki	173	163	25,8	177	169	32,5	168	162	29,4
15.	nowotomyski	202	181	19,6	159	144	24,1	162	144	22,3
16.	obornicki	218	193	25,1	186	171	28,9	274	239	32,5
17.	ostrowski	563	468	21,6	467	402	26,2	532	464	26,2
18.	ostrzeszowski	311	284	26,4	273	261	28,4	316	291	29,9
19.	pilski	560	517	18,7	575	522	23,6	604	553	24,5
20.	pleszewski	176	155	13,0	141	130	16,3	165	158	20,8
21.	poznański	1 216	1 059	12,2	1 050	962	16,1	1 385	1 274	18,8
21a.	- powiat ziemski	522	464	14,2	435	411	18,2	596	559	21,2
21b.	- m. Poznań	694	595	11,1	615	551	14,9	789	715	17,3
22.	rawicki	298	268	25,6	296	270	29,2	320	270	29,7
23.	ślupecki	262	238	14,2	234	215	15,7	288	265	17,2
24.	szamotulski	296	270	21,9	285	273	26,8	350	334	28,8
25.	średzki	381	353	22,0	348	324	23,7	330	305	22,8
26.	śremski	185	160	25,5	113	102	29,0	157	139	32,0
27.	turecki	375	339	22,1	347	329	24,4	378	357	22,4
28.	wągrowiecki	324	283	22,4	310	282	27,7	340	310	24,5
29.	wolsztyński	143	125	23,1	95	90	22,4	80	76	20,1
30.	wrzesiński	205	184	13,0	183	180	16,5	205	187	18,6
31.	złotowski	507	443	25,4	467	420	27,1	575	517	26,4
Województwo		12 108	10 659	20,1	10 889	9 878	23,6	12 739	11 422	24,4

Powyższa tabela ukazuje spadki, nawet o kilka punktów procentowych, udziału bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż. Jednak dane te nie odzwierciedlają rzeczywistości. W liczbach bezwzględnych obserwujemy we wszystkich powiatach w stosunku do roku ubiegłego wzrost liczby zarejestrowanych w PUP rodziców z 10 889 w sierpniu 2019 r. do 12 108 w sierpniu

2020 r. Udział procentowy osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż. spadł o 3,5 %, ze względu na wzrost ogółu bezrobotnych w 2020 r. W sierpniu 2019 r. ogółem bezrobotnych było 46 192 osoby, natomiast na koniec sierpnia br., zarejestrowanych było 60 302 osoby, co daje wzrost o 14 110 osób.

Uwagę zwracają powiaty: grodziski, kaliski, leszczyński, obornicki, ostrzeszowski, międzychodzki, rawicki, śremski i złotowski, w których w 2020 r. udział osób bezrobotnych posiadających dziecko do ogółu bezrobotnych w danym powiecie przekroczył 25 %, co można uznać za dość wysoki poziom. Ponadto, w tych powiatach na przestrzeni ostatnich dwóch lat również utrzymywał się w tej grupie osób tak wysoki poziom bezrobocia. Jednocześnie na podkreślenie zasługuje fakt, że w 2018 r. w 4 powiatach (obornickim, ostrzeszowskim, rawickim i śremskim) udział osób bezrobotnych posiadających dziecko przekroczył lub był niespełna 30 %. Jak obrazują dane, obecnie sytuacja w tych powiatach poprawiła się. Jednocześnie w 2018 r. w 3 powiatach: słupeckim, wrzesińskim oraz w m. Poznań nie został przekroczony próg 20 % udziału, a w 2019 r. takich powiatów było już 5 (pleszewski, poznański, m. Poznań, słupecki, wrzesiński). W 2020 r. odnotowano 8 powiatów (kolski, nowotomyski, pilski, pleszewski, poznański, m. Poznań, słupecki, wrzesiński), w których udział osób bezrobotnych posiadających dziecko był poniżej 20 %. Na przestrzeni 3 lat powiaty: słupecki i wrzesiński oraz m. Poznań utrzymują niski poziom bezrobocia wśród rodziców. Dokonując analizy warto zauważyć, że w obecnej sytuacji epidemiologicznej w kraju mamy do czynienia z wyższą stopą bezrobocia niż w 2018 r. Jednakże wówczas powiatów, w których udział osób bezrobotnych posiadających dziecko do ogółu bezrobotnych przekroczył 25 %, było aż 21. Co ciekawe, liczba osób bezrobotnych wśród badanej grupy była tylko nieznacznie wyższa niż obecnie (różnica wynosi 631 osób). Natomiast pozytywnym zjawiskiem jest tegoroczny spadek liczby bezrobotnych kobiet aż o 763 osoby, w porównaniu z rokiem 2018. Niemniej kobiety nadal stanowią 88 % bezrobotnych w tej grupie osób.

Dane statystyczne na podstawie przeprowadzonych ankiet

Z danych badania ankietowego w powiatowych urzędach pracy w Wielkopolsce wynika, że ogółem osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko jest **7 280**, w tym **6 658 kobiet**, które stanowią **91,5 % ogółu bezrobotnych samotnych rodziców** (stan na koniec sierpnia 2020 r.). W poniższej tabeli przedstawione zostały szczegółowe dane, zebrane ze wszystkich powiatów Wielkopolski, uszeregowane wg wielkości udziału procentowego osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko do ogółu bezrobotnych:

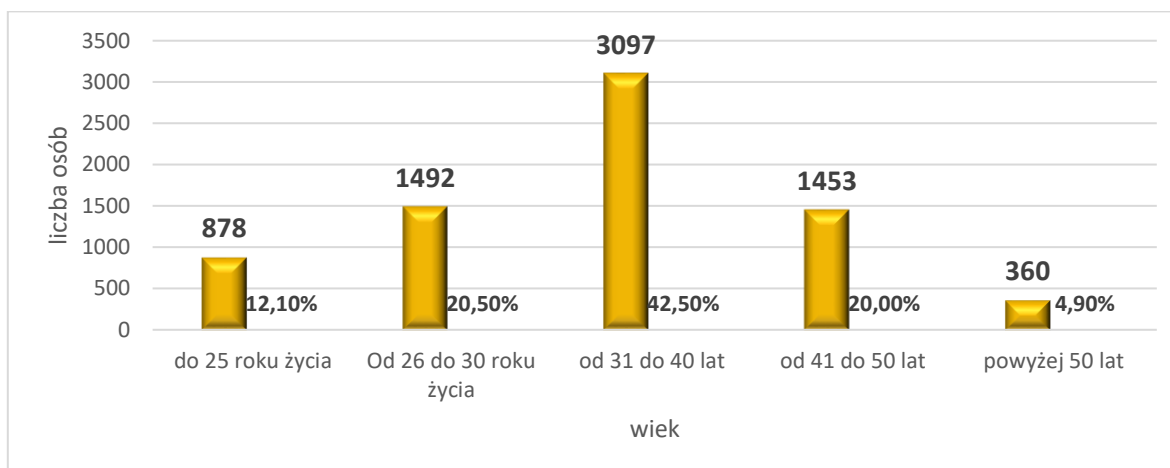
powiat	liczba osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko/ci	liczba osób bezrobotnych ogółem - stan na koniec sierpnia 2020 r.	udział % samotnie wychowujących dziecko do ogółu bezrobotnych
turecki	385	1 695	22,70%
gnieźnieński	526	2 328	22,60%
międzychodzki	124	671	18,50%
pilski	480	2 998	16,00%
średzki	276	1 728	16,00%
leszczyński	299	2 033	14,70%
kościański	150	1 048	14,30%
rawicki	159	1 163	13,70%
chodzieski	204	1 564	13,00%
śremski	94	725	13,00%
szamotulski	167	1 351	12,40%
jarociński	175	1 438	12,20%
wrzesiński	193	1 581	12,20%
kolski	191	1 575	12,10%
wągrowiecki	175	1 444	12,10%
czarnkowsko-trzcianecki	174	1 487	11,70%
kaliski	275	2 408	11,40%
obornicki	97	867	11,20%
złotowski	218	1 997	10,90%
słupecki	199	1 848	10,80%
ostrowski	273	2 608	10,50%
wolsztyński	64	618	10,40%
koniński	697	6 788	10,30%
gostyński	188	1 852	10,20%
poznański	1017	9 932	10,20%
krotoszyński	138	1 400	9,90%
ostrzeszowski	117	1 178	9,90%
grodziski	87	946	9,20%
nowotomyski	88	1 032	8,50%
kępiński	38	646	5,90%
pleszewski	12	1 353	0,90%

Uwagę zwracają dane w powiatach gnieźnieńskim i tureckim, w których udział procentowy osób samotnie wychowujących dziecko do ogółu bezrobotnych przekroczył 20 %. Najlepiej wypadają powiaty: pleszewski (choć w przypadku tego powiatu istnieją wątpliwości co do rzetelności danych), kępiński i nowotomyski. Można również zaobserwować, że w powiecie konińskim, w którym stopa

bezrobocia jest obecnie najwyższa w Wielkopolsce, bo wynosi 9,7 % (wg stanu na sierpień 2020 r.), udział procentowy osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko wynosi tylko 10 %.

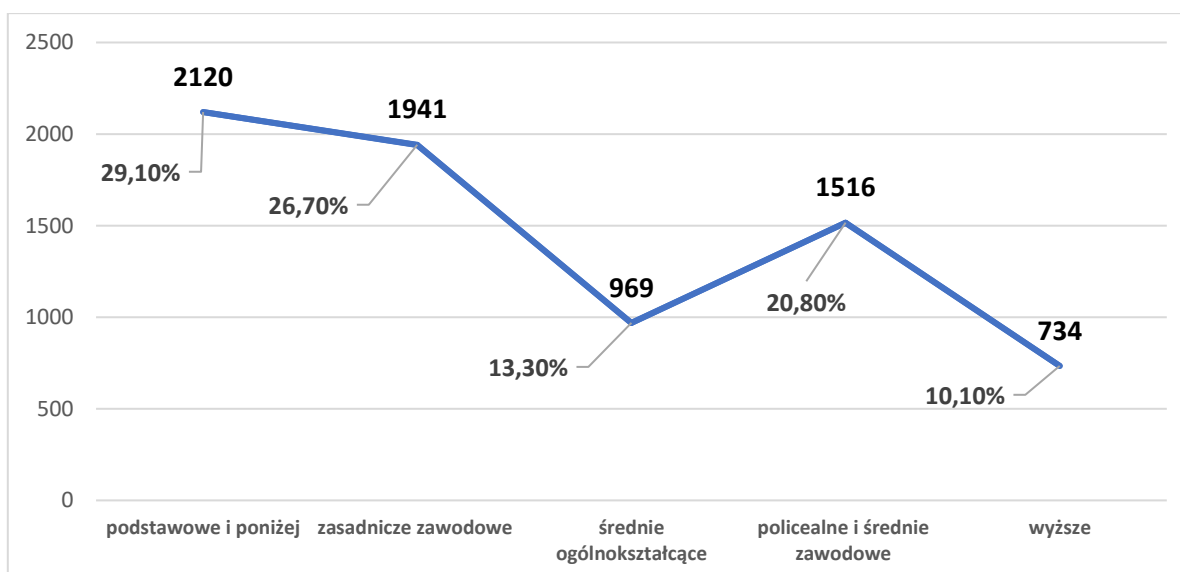
Struktura badanej grupy w województwie wielkopolskim

- Wiek osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko:

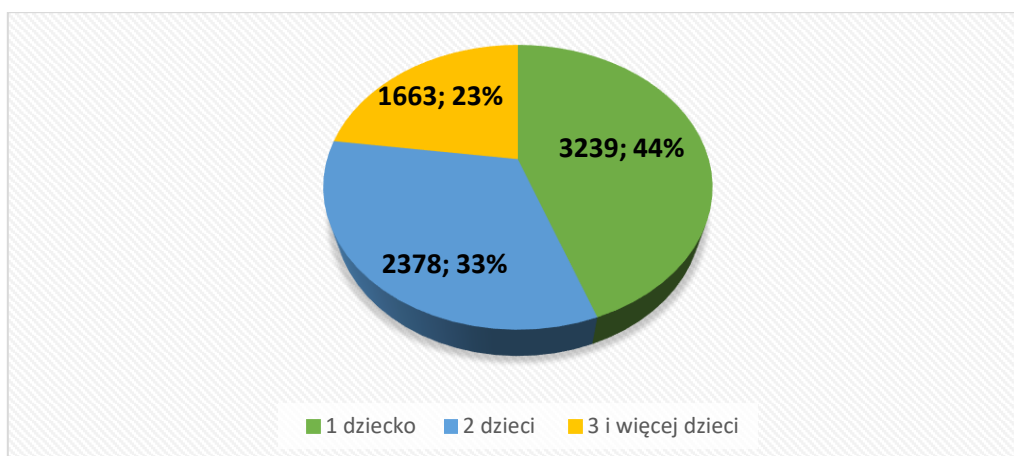
Jak wskazują dane najliczniejszą jest grupa wiekowa 31-40 lat. W związku z tym, że w przeważającej większości osoby bezrobotne samotnie wychowujące dziecko to kobiety, taki wskaźnik bezrobocia w tej grupie może świadczyć m.in. o problemie z powrotem na rynek pracy po urlopie macierzyńskim lub wychowawczym, wynikający np. z długiej absencji na rynku pracy, utracie aktualnych kwalifikacji zawodowych, braku możliwości zapewnienia należytej opieki dziecku lub dzieciom lub również o braku zainteresowania powrotem do pracy. Istotnym jest również fakt, że obecnie kobiety później decydują się na macierzyństwo. Średni wiek matki rodzącej dziecko w Polsce to 29,5 roku (źródło: www.businessinsider.com.pl)

- Wykształcenie osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko:

Z zebranych informacji wynika, że najwyższe bezrobocie występuje wśród samotnych rodziców z wykształceniem podstawowym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, w sumie grupa ta stanowi aż 55,8 % ogółu bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko. W przypadku tych osób problem z powrotem na rynek pracy może wynikać z braku kwalifikacji zawodowych lub ich nieaktualności. Jednocześnie liczba ofert pracy dla osób z niepełnym wykształceniem jest ograniczona, wynagrodzenie niskie, a godziny pracy niekoniecznie pokrywające się z godzinami pracy żłobka lub przedszkola, co może być kluczowe w podjęciu decyzji o szukaniu pracy czy chęci zatrudnienia takich osób przez pracodawcę. Kolejną dość liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym. Można założyć, że osoby te posiadają kwalifikacje zawodowe, a jednak zarejestrowały się w powiatowym urzędzie pracy. Można również dojść do wniosku, że prawdopodobnie osoby te nigdy nie pracowały i nie posiadają doświadczenia zawodowego pozwalającego na szukanie zatrudnienia we własnym zakresie, więc oczekują na wsparcie powiatowych urzędów pracy celem otrzymania odpowiednich narzędzi aktywizacyjnych w postaci staży, szkoleń czy bonu na zasiedlenie.

- Liczba dzieci:

Powyższy wykres wskazuje, że najwięcej osób bezrobotnych samotnie wychowuje 1 dziecko. 56 % stanowią osoby, które wychowują 2 lub więcej dzieci.

Przedstawione dane znajdują również potwierdzenie w statystykach Głównego Urzędu Statystycznego, w kategorii rozwody wg. liczby małoletnich dzieci. Największy procentowy udział dotyczy małżeństw, które rozwiódły się w 2019 r. i posiadało 1 dziecko (1 894 małżeństwa). Małżeństw z 2 dzieci było 1 283, a z 3 i więcej dzieci – 233.

- Pozostałe informacje:

Dane z przeprowadzonych ankiet wykazały, że aż 55,3 % bezrobotnych rodziców samotnie wychowujących dziecko to osoby długotrwale bezrobotne w liczbie 4 024 osoby natomiast grupa wszystkich długotrwale bezrobotnych stanowi 35,9 % ogółu bezrobotnych. 935 osób samotnie wychowujących dziecko posiada prawo do zasiłku. Stanowią one 12,8 % w ogóle osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko. Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika również, że 3655 osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko posiada przynajmniej 1 dziecko do 6 roku życia. Grupa ta stanowi 50,2 % w ogóle samotnie wychowujących dziecko, a w ogóle bezrobotnych osoby posiadające przynajmniej jedno dziecko do 6 roku życia stanowią 20,1 %. Wśród badanej grupy 271 osób to osoby z niepełnosprawnością, które stanowią 3,7 % w grupie osób samotnie wychowujących dziecko. Jednocześnie z badania wynika, że 2 322 osoby bezrobotne samotnie wychowujące dziecko nie posiadają kwalifikacji zawodowych. Grupa ta stanowi 31,9 % w ogóle osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko, więc jest to dość wysoki udział procentowy. Istotne jest również to, że w ogóle bezrobotnych, osoby bez kwalifikacji stanowią 26,9 %.

Dostępność systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Rodzice jako jedną z barier wskazują często brak możliwości łączenia życia zawodowego i rodzinnego, głównie ze względu na brak miejsca w żłobku czy przedszkolu. Wzrost dostępności miejsc opieki może przyczynić się nie tylko do zwiększenia odsetka dzieci objętych opieką, ale także umożliwić łączenie życia zawodowego z rodzinnym a tym samym pozwolić na zwiększenie zatrudnienia, zwłaszcza kobiet.

Jednym z priorytetów polityki rodzinnej jest rozwój instytucji opieki nad dziećmi najmłodszymi. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

(Dz. U. z 2020 r., poz. 326, ze zm.) opieka nad dziećmi do lat 3 może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, a także sprawowana przez opiekuna dziennego oraz nianię. Z opublikowanego w październiku br. corocznego Sprawozdania Rady Ministrów z realizacji powyższej ustawy wynika, że w roku 2019 odnotowano wzrost liczby instytucji opieki nad małymi dziećmi oraz liczby dzieci przebywających w tych instytucjach.

Od 2011 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej realizuje program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH +”. W roku 2019 r. na realizację programu przeznaczono kwotę 450 mln zł, z tego 250 mln zł z rezerwy celowej, a 200 mln zł z Funduszu Pracy.

Ze środków programu w 2019 r. powstało około 13 tys. nowych miejsc opieki, a około 60,4 tys. dzieci otrzymało dofinansowanie do pobytu.

Na koniec 2019 r. w województwie wielkopolskim funkcjonowało 550 instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, co stanowi 6 % wzrost w porównaniu do roku 2018. Odsetek gmin z instytucjami opieki nad dziećmi do lat 3 wynosił 53 % (podczas gdy w 2015 r. wynosił 27%). Z opublikowanych w Sprawozdaniu Rady Ministrów danych wynika, że w 2019 r. w Wielkopolsce instytucje zapewniły 16 350 miejsc opieki, przy czym na jedno miejsce przypadało 5 dzieci. Najliczniejszą grupę dzieci objętych opieką stanowiły dzieci powyżej 2. roku życia do ukończenia 3. roku życia, bo aż ponad 50 %. Na koniec 2019 r. w instytucjach tych było około 22,6 % dzieci w wieku powyżej 1 roku życia. W Wielkopolsce odsetek dzieci objętych opieką wynosił 21,4%. W wielu województwach odsetek ten jest znacznie wyższy - najlepszy wynik osiągnęło województwo dolnośląskie, które objęło opieką 32,4 % dzieci. Zgodnie z założeniami rządu do 2030 r. wskaźnik objęcia opieką instytucjonalną dzieci w wieku do lat 3 ma wynieść 33 % (w 2019 r. średnia krajowa wynosiła 21,7 %).

W 2019 r. przeważającą część instytucji stanowiły żłobki, które dysponowały największą liczbą miejsc i na które gminy zgłaszały największe zapotrzebowanie. Na koniec 2019 r. w Polsce funkcjonowało 3 671 żłobków. W Wielkopolsce 24,3 % z nich było prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, natomiast 75,7 % to żłobki niepubliczne. Opłaty miesięczne za pobyt w żłobku mieściły się w przedziałach do 350

zł lub do 600 zł (bez opłat za wyżywienie). Opłaty pobierane od rodziców przez podmioty z sektora publicznego są niższe niż w przypadku opłat podmiotów z sektora prywatnego, gdyż gminy znaczną część kosztów funkcjonowania miejsc ponoszą z własnych środków. W Wielkopolsce jednostki samorządu terytorialnego wydatkowały na żłobki prawie 53 mln zł, zapewniając opiekę dla 3 957 dzieci. Jak wynika z ww. Sprawozdania Rady Ministrów część gmin dofinansowywała ze swoich środków funkcjonowanie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3w instytucjach niepublicznych. Wysokość dotacji dla tych instytucji w Wielkopolsce wyniosła 57,1 mln zł i objęła dofinansowaniem 11 076 dzieci.

Dostępność ofert pracy

W miesiącu sierpniu br. do powiatowych urzędów pracy wpłynęło 8 540 ofert pracy, w tym: 946 ofert pracy subsydiowanej, 993 z sektora publicznego oraz 3 411 dotyczące pracy sezonowej.

Dostępne oferty pracy są publikowane na stronie internetowej oferty.praca.gov.pl. Obecnie w Wielkopolsce jest dostępnych 1 721 propozycji zawierających 4 362 oferty pracy w ramach umowy o pracę. Natomiast na umowy zlecenia można znaleźć 182 propozycje obejmujące 1 496 wolnych miejsc pracy. Jednakże w przypadku ofert pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy wybór jest dużo mniejszy. Aktualnie figurują 92 propozycje oferujące 180 wolnych miejsc pracy w całej Wielkopolsce. Porównując województwo wielkopolskie z innymi województwami w zakresie dostępności ofert pracy można stwierdzić, że sytuacja na wielkopolskim rynku pracy przedstawia się dobrze. Więcej ofert pracy można znaleźć tylko w województwach: śląskim oraz dolnośląskim. Natomiast w Wielkopolsce najwięcej wolnych miejsc pracy jest w powiatach: poznańskim, m. Poznań, krotoszyńskim, m. Kalisz oraz ostrowskim.

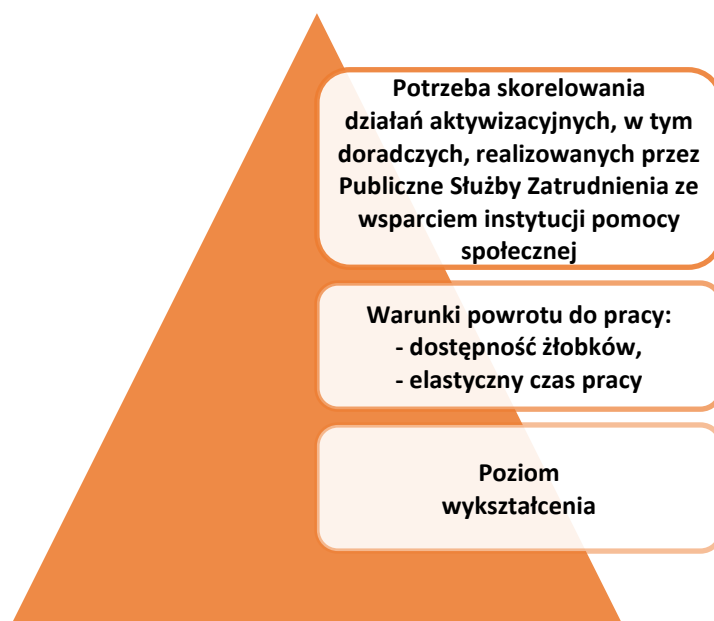
Podsumowanie

Przedmiotowe opracowanie przedstawia zarys sytuacji osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko. Należy pamiętać, że dane ankietowe bazują na informacjach przekazywanych przez osobę bezrobotną i tylko ta osoba jest świadoma ich rzetelności czy zgodności z rzeczywistością. Niemniej zebrane dane i ich analiza pozwalają na sformułowanie ogólnych wniosków.

Przed wszystkim niepokojący jest fakt, że ponad połowa osób badanej grupy to osoby długotrwale bezrobotne oraz z niskim wykształceniem i brakiem kwalifikacji zawodowych. Zaktywizowanie tych osób jest niezwykle trudne, gdyż po pierwsze często osoby te nie są zainteresowane poszukiwaniem pracy. Po drugie, nawet jeśli są zdeterminowane i chętne do podjęcia zatrudnienia, to ich niskie kwalifikacje lub brak doświadczenia zawodowego ograniczają możliwości otrzymania satysfakcjonującej oferty pracy z odpowiednim wynagrodzeniem.

Kolejnym zauważalnym zjawiskiem jest wysoki poziom bezrobocia w grupie wiekowej 31-40 lat. Może to sugerować, że sytuacja na rynku pracy zmieniła się i już nie młode osoby do 30 roku życia są w najtrudniejszej sytuacji. Powinien być to sygnał dla powiatowych urzędów pracy, aby przygotowywane programy aktywizacyjne w większym stopniu obejmowały tę grupę wiekową.

Niestety w dalszym ciągu większość osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko lub posiadających dziecko do 6 roku życia stanowią kobiety. Proporcje te nie zmieniają się od lat. Może to wynikać z przyczyn kulturowych, jak również z trudności w pogodzeniu życia zawodowego i rodzinnego. Jak wskazano w opracowaniu liczba ofert pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy jest znikoma, a w Wielkopolsce dostępność do instytucji opieki nad dzieckiem do 3 roku życia jest niższa niż średnia krajowa. Istotnym jest również fakt, że samotnie wychowujący dziecko rodzic bez wsparcia instytucji rynku pracy nie jest atrakcyjnym pracownikiem dla pracodawcy. Małe dzieci chorują, a brak wsparcia ze strony rodziny w opiece nad dzieckiem i co się z tym wiąże częste absencje w pracy skutecznie zniechęcają pracodawców do dalszej współpracy z takim pracownikiem. Połączenie oczekiwań pracodawców i pracowników, a głównie pracowników – kobiet, jest możliwe przy elastycznym podejściu do formy zatrudnienia. Zwłaszcza obecny czas, czas pandemii, jest ogromnym, wyczerpującym wyzwaniem, jednak w kontekście stylu pracy pokazał, że jest spora przestrzeń do rozwoju nowych lub korzystania z istniejących na szerszą skalę możliwości świadczenia pracy. Wyciągnięcie pozytywnych wniosków z zaistniałej sytuacji może zapoczątkować w przyszłości rozwojem nowatorskich i sprawniejszych rozwiązań funkcjonujących w obszarze rynku pracy.

Powyższa grafika ilustruje najistotniejsze obszary związane z sytuacją bezrobotnych rodziców samotnie wychowujących dzieci, co ma pomóc wskazać możliwe kierunki zmian w celu jej poprawy.

Edukacja, na każdym poziomie, jest niezbędna dla kształtowania postaw przedsiębiorczych, czynnych i samodzielnych. W dzisiejszych czasach, przy założeniu motywacji zainteresowanej osoby,

uzupełnienie lub zdobycie nowych kwalifikacji, jest powszechnie dostępne. Rynek edukacyjny proponuje różnorodne kursy i szkolenia, a oferta szkolnictwa na każdym poziomie z każdym rokiem się poszerza i uatrakcyjnia. Tak więc poprawa lub zmiana poziomu wykształcenia nie stanowi w naszym województwie większej bariery. Dodatkowo cały czas promowana jest rola kształcenia ustawicznego i poszerzanie propozycji edukacyjnej, prowadzonej w takiej formule.

Drugą płaszczyznę stanowią uwarunkowania powrotu rodziców do pracy. Jako najważniejsze czynniki, wpływające na możliwości ponownego zatrudnienia, wskazać należy dostępność opieki żłobkowej na danym obszarze oraz narzędzia prawne umożliwiające dostosowanie czasu i miejsca pracy do obowiązków opiekuńczych rodziców. Sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 ulega poprawie. W Wielkopolsce 24,3% żłobków prowadziły jednostki samorządu terytorialnego, natomiast 75,7% podmioty niepubliczne. Możliwość oddania dziecka pod opiekę żłobka, wyznacza sposób pracy rodzica. W związku z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, resort rodziny wystąpił z wnioskiem o uregulowanie pracy zdalnej w przepisach Kodeksu Pracy. Praca zdalna jest szczególnie dobrze oceniana zarówno przez osoby czynne zawodowo, jak i powracające na rynek pracy, które pragną pogodzić swoją aktywność zawodową z możliwością sprawowania opieki nad innymi członkami rodziny, np. dziećmi.

Trzecim obszarem, mającym wpływ na okoliczności powrotu rodziców do zatrudnienia, jest struktura systemu wsparcia instytucjonalnego. Potrzebny jest kompleksowy zestaw, powiązanych ze sobą i zsynchronizowanych w działaniach podmiotów, których efekty funkcjonowania mają doprowadzić do aktywności zarówno społecznej, jak i zawodowej. Dostrzega się tu wartość właściwego umiejscowienia Publicznych Służb Zatrudnienia, szczególnie koordynacyjną rolę WUP w zakresie poradnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego. Zarówno powiatowe, jak i wojewódzkie urzędy pracy, powinny jawić się jako wysoce wykwalifikowane instytucje zajmujące się kompleksowym wsparciem osób na regionalnym rynku pracy, ściśle i trwale powiązanych z działalnością instytucji pomocy społecznej.

Rząd, jak i samorządy, realizują różne formy pomocy osobom z dziećmi, jak wskazano we wprowadzeniu. Jednak nadal pozostaje szeroki wachlarz możliwości doprowadzenia do zmiany sytuacji życiowej wielu osób czy to samotnie wychowujących dziecko czy rodziców z dzieckiem.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego, w ramach przyjętej na początku 2020 r. *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.*, w celu operacyjnym 1.2. *Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia* nakreślił najważniejsze kierunki realizacji polityki społecznej w sferze aktywności zawodowej kobiet.

Władze samorządowe dążyć będą do utrzymania wysokiego poziomu zatrudnienia w regionie. Jednym z warunków osiągnięcia i zachowania takiego stanu będzie oferowanie przez pracodawców wysokiej jakości miejsc pracy. Jedną z kluczowych cech wartościowego zatrudnienia,

z punktu widzenia pracownika, są normy zarządzania, zasada społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w tym organizacja miejsc pracy dla osób o specjalnych potrzebach, pracowników z małymi dziećmi, rozwijane są umiejętności zarządzania wiekiem w miejscu pracy, zarządzania czasem pracy oraz korzystania z innych elastycznych sposobów świadczenia pracy (np. różne godziny pracy, możliwość telepracy, praca zdalna, elastyczny czas rozliczenia godzin pracy).

W Wielkopolsce zaobserwować można proces stopniowego zmniejszania się zasobów siły roboczej na rynku pracy, spowodowany głównie procesami demograficznymi. Z tych względów kluczową rolę odgrywać będzie aktywizacja zawodowa m.in. kobiet (w tym matek nieaktywnych zawodowo). W tym aspekcie istotne jest sprawne operowanie aktywnymi instrumentami rynku pracy oraz nawiązywanie współpracy instytucji rynku pracy z pracodawcami i instytucjami pomocy społecznej.

Także w założeniach Priorytetu 1 *Utrzymanie wysokiego poziomu zatrudnienia* regionalnego dokumentu *Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2020 rok* wojewódzkie władze samorządowe dostrzegły potrzebę skierowania pomocy do grup bezrobotnych wymagających szczególnej interwencji i wsparcia. W związku z powyższym, w 2020 r., w miarę potrzeb i w trybie zdalnym, świadczone usługi poradnictwa zawodowego, realizowane przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP wraz z PUP z terenu województwa wielkopolskiego, skierowane m.in. do osób, które mają duże trudności z utrzymaniem zatrudnienia oraz osób (w większości kobiet), chcących podjąć aktywność zawodową po przerwie spowodowanej np. okresem wychowawczym dziecka lub opieką nad chorym członkiem rodziny.

Resort Pracy, dostrzegając potrzebę aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców i opiekunów, stworzył możliwość dodatkowego wsparcia tej grupy osób. W 2020 r. powiatowe urzędy pracy miały możliwość, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego, ubiegania się o środki rezerwy Funduszu Pracy w ramach programów na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy oraz bezrobotnych opiekunów osób niepełnosprawnych. 5 samorządów powiatowych Wielkopolski (czarnkowsko-trzcianecki, kolski, rawicki, średzki i wągrowiecki) zdecydowało się na uruchomienie takiego narzędzia wsparcia i otrzymało na ten cel łącznie 818,0 tys. zł.

W szczególnym okresie pandemicznym, wiele grup społecznych i zawodowych jest w trudnej sytuacji. Samorząd Województwa czyni starania, aby skutki i konsekwencje pandemii i zwiększonych zachorowań były możliwie najmniejsze. Trudno jest jednak wskazywać na dobre rozwiązania lub podawać rekomendacje na przyszłość, ponieważ rok 2021, biorąc pod uwagę możliwe następstwa pandemii Covid – 19, pokaże sferę społeczną, rodzinną, jak i politykę regionalnego rynku pracy w zupełnie nowym świetle.